

Medjutim st.1, čl.12, na koji se poziva tužba, odnosi se na osiguranu vrijednost, ukoliko se ona tiče kupca za čiji račun je ugovoreno osiguranje, te u čiju korist i sa čijeg gledišta je to povećanje u kupoprodajnom ugovoru i utanačeno. Ali, ako se radi o prodavaocu, treba primijeniti st.3, čl.12 police, koji fiksira vrijednost osiguranja na prodavaočeve obaveze iz kupoprodajnog ugovora /u konkretnom slučaju izričito navedenog u polici/ što znači: isporuku robe, premiju osiguranja i vozarinu time da je visina osiguranog iznosa fiksirana na vrijednost privremene fakture s povećanjem od 5%. Budući da vozarina glasom čarter-partije nije bila zaslužena za svaki slučaj/ a po kupoprodajnom ugovoru bila je plativa tek na odredištu od kupca za račun prodavaoca/ a budući je osiguranik nije ni platio, osiguratelji su osnovano ustegnuli iznos vozarine /dolara 3,207,47/ od osigurane vrijednosti. Sud ističe pri tome odštetni karakter osiguranja i zaključuje: "Ne može se naime zamisliti da bi se Kompanija Soules zbog propasti broda okoristila dobivši veći iznos od onoga koji bi primila po redovitom toku izvršenja kupoprodajnog ugovora".

/DMF 1963, str.415/

D.S.

KASACIONI SUD ITALIJE

Presuda od 18.IX 1961.

Angotti c/o Compagnia Tirrena

Osiguranje broda - Brod mora imati svjedodžbu o klasi, ako je takva svjedodžba predviđena u polici, premda se brod nalazi u raspremi - Nije dovoljna samo sposobnost broda za plovnost, već je potrebna i sposobnost za plovidbu - Plovnost je jedan od elemenata plovidbenosti - Osiguranik je dužan dati tačne izjave o činjenicama koje su bitne za utvrđivanje rizika - Osiguratelj nije dužan kontrolirati tačnost tih izjava - Za dolus kod davanja netočnih izjava traži se samosvijest o netačnosti izjave i nije potrebna namjera da se osiguratelj prevari - Osiguratelj koji je s pravom odustao od ugovora ima pravo na naknadu troškova koje je učinio u dobroj vjeri za vadjenje broda - Svjedodžba o klasi gubi vrijednost ako brod nije bio podvrgnut periodičnim pregledima

Stranke su sklopile ugovor o osiguranju ribarskog broda. U polici je, između ostalog, bilo navedeno da brod mora

imati svjedodžbu o klasi, te - ukoliko bude stavljen u raspremu - da će se smanjiti premija. Brod je zaista bio duže vremena u raspremi. Međutim za vrijeme jedne oluje potonuo je. Bio je izvađen i osiguranici-suvlasnici traže naknadu. Osiguratelj odbija platiti osigurninu, pa su osiguranici podigli tužbu. Spor je rješavao kasacioni sud, koji je, potvrđujući presudu apelacionog suda, odbio tužbeni zahtjev.

Medju strankama su, uglavnom, bila sporna slijedeća pitanja:

Da li je brod morao imati svjedodžbu o sposobnosti za plovidbu. Nesporno je da je bilo ugovoreno da brod mora imati svjedodžbu o klasi i da tu svjedodžbu nije imao. Osiguranici navode da su, unatoč pomenjkanju navedene svjedodžbe, udovoljili svojoj obvezi u pogledu sposobnosti broda. Treba, naime, prema njihovom stajalištu, razlikovati pojam plovidbenosti broda /sposobnost broda za putovanje/ od pojma njegove plovnosti /sposobnost da se drži na površini mora/. Kada se radi o brodu koji se nalazi u raspremi, dovoljna je samo sposobnost o plovnosti, jer rizici vezani s putovanjem ne dolaze u obzir. Brod je pak imao ispravu klasifikacionog zavoda iz koje se posredno može zaključiti da je bio sposoban za plovnost. Za takvu sposobnost govori i okolnost da ni lučki kapetan luke u kojoj je brod bio u raspremi nije naredio nikakve posebne mjere sigurnosti. Osim toga polica je izričito predvidjela mogućnost da brod bude rasprenjen, a za taj slučaj bila je ugovorena niža premija.

Sud nije prihvatio nijedan od ovih navoda. Klausula police o potrebi da brod ima svjedodžbu o klasi, prema stajalištu suda, predstavlja jedan od bitnih elemenata ugovora o osiguranju, a služi za utvrđivanje rizika koje preuzima osiguratelj. Plovnost broda predstavlja samo jedan od elemenata njegove sposobnosti za plovidbu. Netočno tvrdi tužitelj da su plovnost i plovidbenost nezavisni pojmovi i da je brod u konkretnom slučaju bio dužan imati samo svjedodžbu o plovnosti. Činjenica da su stranke u ugovoru predvidjele mogućnost da brod bude rasprenjen, ne utječe na dužnost osiguranika da brod bude sposoban za plovidbu, već mu samo daje pravo na knjiženje premije. U postupku je ispitani svjedok, koji je vadio brod, izjavio da brod nakon godinu dana raspreme nije bio ni sposoban za plovnost. Na temelju te izjave sud zaključuje da nije potrebno ulaziti u ispitivanje radi kojih razloga lučki kapetan nije naredio posebne mjere sigurnosti.

Tužitelji su, nadalje, naveli da je brod imao svjedodžbu o klasi. Sud je odbio i ovaj navod, jer je utvrđeno da je ta svjedodžba izdana 1947, a ugovor o osiguranju je sklopljen 1954. U međuvremenu brod nije bio podvrgnut pregledima, pa je svjedodžba o klasi izgubila vrijednost.

Bilo je sporno i pitanje da li je i u kojim granicama klauzula o klasi broda bila obavezna za osiguranika. Tužitelji u svoju korist, tj. da ta klauzula nije za njih bila obavezna, navode: da su brodarevi agenti sami unijeli u policu klauzulu o klasi, da je **polica bila potpisana** od manjeg broja suvlasnika, te da se osiguratelj mogao lako uvjeriti kod klasifikacionog zavoda da brod nema valjane svjedodžbe o klasi. Sud nije prihvatio ni ove razloge. Jedna od osnovnih dužnosti osiguranikovih je ta da daje tačne izjave. Osiguratelj nije dužan kontrolirati njihovu tačnost, pa i kada ih je on naveo u samoj polici. Ni činjenica da policu nisu potpisali karatisti, koji su imali većinu suvlasništva, nije odlučna u smislu tužiteljeva navoda, jer je to pitanje postalo neodlučno okolnošću što su svi karatisti potpisali izjavu o napustu broda pa su, prema tome, naknadno odobrili ugovor.

Sud je, obazirući se na navode tužitelja, stao na stajalište da se za postojanje dolusa u okviru ugovora o osiguranju, a u pogledu osiguranikove dužnosti za davanje tačnih izjava, ne traži da je kriva izjava data zbog osigurateljeve prevare, već je dovoljno samo da postoji svijest da je izjava netačna.

Iz svih gornjih razloga preoizlazi da su osiguratelji bili u pravu kada su poništili ugovor o osiguranju, pa im treba priznati naknadu troškova koje su učinili u dobroj vjeri za vadjenje broda.

/Dir.Mar. 1963, str.50/

B.J.